

Programy a projekty RÚVZ so sídlom v Rožňave za rok 2020 a ďalšie roky

Vyhodnotenie programov a projektov k 31.12.2020

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

V súvislosti s plnením NEHAP V., priorita B, aktivita č. 9, názov aktivity: Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami, bolo pracovníkmi oddelenia HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave v októbri 2020 v zariadení SUBSIDIUM – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov v Rožňave odobratých 5 vzoriek teplej vody, 2 vzorky pitnej vody a 5 sterov z koncových častí rozvodných systémov teplej vody. Miesta odberu vzoriek boli zvolené podľa Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike, vydaného ÚVZ SR. Vo všetkých pozitívnych stanoveniach vzoriek vyšetovaných v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach (4 vzorky vody, 2 stery) bol zabezpečený transport suspektných kmeňov do NRC pre legionely v životnom prostredí na ÚVZ SR za účelom confirmácie suspektných izolátov, sérotypizáciu. Vo všetkých pozitívnych vzorkách bola identifikovaná Legionella pneumophila sérotyp 1. Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19 v predmetnom zariadení bol prevádzkovateľ o výsledkoch šetrenia a navrhovaných nápravných opatreniach s cieľom minimalizovať prítomnosť legionel a zvýšiť ochranu zdravia klientov i personálu zariadenia predbežne informovaný telefonicky. Opakované odbery vzoriek na prítomnosť legionel sú v predmetnom zariadení plánované v roku 2021 v závislosti na aktuálnej epidemiologickej situácii.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
 - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

Oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu v roku 2020 nepodieľalo.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Etapy riešenia pre roky 2019 – 2022 zahŕňajú zavedenie postupov pre monitorovanie a hodnotenie pesticídnych látok a monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a pitnej vody. Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Ide o pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Plnenie úloh v rámci Programov a projektov ÚVZ SR rozpracovaných v pláne práce odd. PPLaT na rok 2020 značne poznačila situácia v spoločnosti v dôsledku vyhlásenia núdzového a výnimočného stavu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Práca oddelenia bola z časti obmedzená pre plnenie úloh súvisiacich s epid. šetrením pozitívnych prípadov testovania na ochorenie COVID-19 a ich kontaktov.

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár:

V roku 2020 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 22 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola plánovaná spoločná previerka, zameraná na problematiku chemického faktora – pevného aerosólu v pracovnom prostredí. Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované v súvislosti s posudzovaním vplyvov na životné prostredie stanovisko k zmene navrhovanej činnosti „Plán otvárk, prípravy a dobývania ložiska Gemerská Poloma – Mastenec na roky 2021 – 2040“. Pre Slovenskú inšpekciu životného prostredia Košice bolo vydané stanovisko k zmene integrovaného povolenia pre prevádzku SHP Slavošovce a.s. „Výroba papiera a papierenských výrobkov“, ktorej súčasťou bolo aj stavebné konanie o povolení uskutočniť stavbu „Centralizácia balenia obrúskov COLOR-WHITE“.

Metodické vedenie zamestnávateľov bolo zamerané najmä na pomoc pri zavedení opatrení na zabránenie šíreniu ochorenia COVID19. V oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaradovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, je riešená problematika hluku a pevného aerosólu v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu opakovaného výskytu choroby profesionálneho pôvodu.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 302 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na plnenie opatrení prijatých v súvislosti s ochorením COVID19, ďalej na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 70 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 598 konzultácií.

Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy

s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou.

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 4
- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 2
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 3
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 1 / RKD odložené z dôvodu COVID19. /

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: kaderníčka, pomocná sila v kuchyni 2 x, vodič – strojník, triedič (pri spracovaní vyťaženého dreva, profesii strojník cestných a stavebných strojov, robotník - finišerista).

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2020 :

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania: 11
- Počet hlásených chorôb z povolania: 5
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 1

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2020 celkom 16 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2020 bola vykonaná 1 aktualizácia programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2020 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2020	988	60	960	60	28	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)**

Tab.č.2.2

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kat		4. kat.		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza		5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:		5	5	0	0	5	5
pracovná poloha		10	0	0	0	10	0
Fyzická záťaž spolu:		10	0	0	0	10	0
premenný		867	35	27	0	894	35
ustálený		44	8	0	0	44	8
Hluk spolu:		911	43	27	0	938	43
chem. karcinogény		4	4	0	0	4	4
mutagénny		4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky		4	4	0	0	4	4
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:		4	4	0	0	4	4
pevné aerosóly		224	3	0	0	224	3
dermatotropné		74	0	0	0	74	0
dráždivé		103	4	0	0	103	4
žieravé		33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:		218	2	0	0	218	2
prenášané na ruky		98	0	1	0	99	0
prenášané na celé telo		35	0	0	0	35	0
Vibrácie spolu:		112	0	1	0	113	0
psychická pracovná záťaž		6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:		6	6	0	0	6	6
laser		1	1	0	0	1	1
Optické žiarenie spolu:		1	1	0	0	1	1

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
kód	názov						
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	63	0	9	0	72	0
C	priemyselná výroba	740	43	0	0	740	43

D	dodávka elektr., plynu, pary, stud. vzduchu	28	0	19	0	47	0
F	stavebníctvo	15	0	0	0	15	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	49	0	0	0	49	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	10	10	0	0	10	10
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		960	60	28	0	988	60

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikových prác došlo vznikom nových subjektov (SzTEL s.r.o. Rožňava, Auranum s.r.o. Rožňava, zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Slovenský vodohospodársky podnik a.s., prevádzka Plešivec, Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka, eustream a.s., kompresorová stanica Jablonov nad Turňou, Mestské lesy Dobšiná), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (PD Rejdová) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 46
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 41

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2020 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 4
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 3
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 1
- Počet kontrol (ŠZD) na nerizikových pracoviskách : 11
- Počet kontrol (ŠZD) opatrení v súvislosti s COVID 19: 243
- Počet kontrol (ŠZD) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 10
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikových prác: 142
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 5
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: 3
- Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:
 - Chemické faktory: 1
 - Biologický faktor: 1
 - Teplo: 1
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

Bola realizovaná kontrola opatrení vyplývajúca z hodnotenia kvality vnútorného prostredia a pracovných podmienok v OD Billa. Bol vykonaný cielený zdravotný dozor v rámci kontroly pracovných podmienok vybraných subjektov dozorovaných inými oddeleniami RÚVZ - Hostina s.r.o. Rožňava a Chocolate Patrik s.r.o. Rožňava, Rosenau s.r.o. Rožňava.

V rámci problematiky chránených pracovísk bolo posúdené:

- Zriadenie nových chránených pracovísk – 9
- Preobsadenie pracovných miest – 10
- Zmena podmienok práce - 3

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 3
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 89
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 75
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 11
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

Vzhľadom na prednostné zameranie ŠZD ku kontrole plnenia opatrení proti šíreniu COVID19 bola kontrolná činnosť u poľnohospodárskych subjektov obmedzená len na problematiku kvality vody a podnety zo strany obyvateľov. Pozornosť bola venovaná aj plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 36
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 3
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 41
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 2
- Sankčné opatrenia: 2

Rozhodnutia na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest:

- Likvidácia materiálu demontovaného fyzickou osobou: 5
- Odstraňovania bytových jadier a rozvodov v panelových bytových jednotkách: 1
- Odstraňovanie boletických blokov a strešnej krytiny spojené s odvozom: 30

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- o Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 16

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny niklu - galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov - podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd, práca s tvrdým drevom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V roku 2020 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku a v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

Pokračovalo sa v realizácii plnenia časti projektu Zdravé pracoviská „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“ so zameraním na :

- metodické usmernenie v oblasti zabezpečenia vyhovujúcej intenzity osvetlenia na jednotlivých pracovných miestach vo výrobných halách
- kontrolu opatrení, doporučených pri hodnotení pracovnej záťaže pri manipulácii s bremenami / expedícia, baličky, výroba /.
- možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách
- metodické usmernenie v oblasti problematiky nadmerného hluku na pracoviskách v súvislosti s manažmentom rizika.

V rámci v rámci Global Safety Week bola prezentovaná prednáška: Ochrana zdravia pri práci v nadmernom hluku.

Úzka spolupráca bola aj v súvislosti s vytvorením systému pri riešení opatrení súvisiacich so zistením pozitívnej osoby na ochorenie COVID19 v závode a jeho kontaktov a následných opatrení v súvislosti s dezinfekciou priestorov, stratégiou testovania a tiež návrhu požiadaviek na vstup cudzích osôb do areálu závodu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Komentár

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený v Gemerskom denníku Korzár dňa 28.04.2020 článok Choroby z povolania a iné poškodenia zdravia z práce.

Z dôvodu krízovej situácie pripravované aktivity v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci neboli realizované

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku drevovýroby PIL-DREV s.r.o. Dobšiná so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší. Po dohode bola kontrola vykonaná samostatne s prijatím spoločných opatrení. Oznámenie o výsledkoch kontroly zo strany IP Košice sme neobdržali.

Regionálna úloha plnená v rámci regionálnych priorít na úseku verejného zdravotníctva – rok 2020:

Zhodnotenie plnenia opatrení prijatých v rámci prieskumu pracovných podmienok v kontrolovaných obchodných reťazcoch:

Bola vyhodnotená efektívnosť opatrení prijatých na zlepšenie úrovne pracovných podmienok a obmedzenie pracovnej záťaže zamestnancov v obchodnom reťazci BILLA aj na základe výsledkov subjektívneho hodnotenia zamestnancami / bolo vyhodnotených 21 dotazníkov zameraných na monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov a na mikroklimatické podmienky na pracovisku /.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Kalerábová s vajcom, Zeleninové rizoto so syrom, Šalát v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Zeleninová polievka, Vyprášaný plnený syr, Varené zemiaky v Reštaurácii Tri ruže, Námestie Baníkov 32, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 8.12.2020.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2020 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 bola odobratá 1 vzorka potraviny HamiTM Dojčenské mlieko na dobrú noc, Následná dojčenská mliečna výživa v prášku, od ukončeného 6. mesiaca, 600 g na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, nepriaznivej epidemiologickej situácie, uzavretia všetkých zariadení pre deti a mládež v niektorých mesiacoch školského roka a nutnosti úzko spolupracovať s referátom epidemiológie boli pracovné činnosti na referáte HDaM riešené v priebehu roka iba v neodkladných záležitostiach. Bežný ŠZD prakticky nebol vykonávaný. Referát hygieny detí a mládeže spolupracoval s referátom epidemiológie pri epidemiologickom šetrení pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19, písaní zápisníc ohľadom nariadených karanténnych opatrení, nahadzovaní pozitívnych pacientov s COVID-19, ale aj ostatných infekčných ochorení do systému EPIS, telefonických konzultáciách, vypracovávaní týždenných hlásení ARO a mesačnej analýzy prenosných ochorení.

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

4.1 a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia sme neevidovali matky na materskej dovolenke

4.1 b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty,

- na kontrolu mliečneho programu a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách,

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú,

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani vo výrobnom procese. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy.

4.1 c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1 d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,

- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,
 - zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaradovanie do rozvrhu hodín.
- V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ:

Priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v priebehu roka 2020 nevykonával odbery piesku. V roku 2021 sa plánujú zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rožňave zamerať na odber vzoriek piesku a naďalej pokračovať v cielených kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na pieskoviská.

4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľ:

Sledovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných nutričných odporúčaní pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, frekvencia podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Slovné a motivačné hodnotenie školských jedální.

Riešenie úlohy sa z dôvodu komplikovanej a nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 presunulo na jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj).

4.4. Úrazy u detí v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

RÚVZ so sídlom v Rožňave sa v roku 2020 do riešenia projektu nezapojil.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO. Z ochorení, proti ktorým je povinné očkovanie, sa v roku 2020 vyskytol 1 prípad vírusovej hepatitídy typu B. Z ochorení, ktoré sú preventabilné odporúčaným očkovaním bolo hlásených 21 prípadov rotavírusovej enteritídy a žiadny prípad chrípky s laboratórnym dôkazom.

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie, boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2020 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2020 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečená bola realizácia Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Prevent Protect Immunize“ („Predchádzať Chrániť Očkovat“). Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave boli vykonávané prednášky o význame očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava, na vývesných tabuliach, letákmi, pri telefonickej a osobnej konzultácii a formou prednášky v prípade rómskej komunity.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené. V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 20 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním neboli nehlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovačom kalendári na rok 2020 a Národnom imunizačnom programe.

Zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonávali priebežne administratívnu kontrolu očkovania v ambulanciách lekárov. Výkon očkovania bol kontrolovaný v ročníkoch 2006, 2007, 2008, 2013, 2017 a 2018. Zaočkovanosť v okrese sa pohybovala v rozmedzí 97,8-99,6% neklesla pod 95% v jednotlivých obvodoch. Výsledky kontroly boli spracované v osobitnej správe a odoslané na ÚVZ SR.

Lekári boli počas roku 2020 viac krát upovedomení o povinnosti hlásiť odmietanie očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave zákonných zástupcov detí, ktorých odmietnutie povinného očkovania bolo hlásené, predvoláva na ústne prejednanie priestupku, pri ktorom je im vysvetľovaný význam očkovania a nepravdivosť tvrdení o škodlivosti očkovania. V prípade, že obvinení naďalej odmietajú očkovanie dieťaťa, priestupková vec sa rieši sankčne.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2020 boli otázky hlavne na zloženie vakcín, potrebu očkovania ako aj stav protilátok v tele u občanov, ktorým ubehli rôzne intervaly od posledného preočkovania. Tlačové materiály o očkovaní boli distribuované lekárom a umiestňované na verejne prístupných miestach. Problematike sa venujú tiež články zverejnené na internetovej stránke RÚVZ.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrowanie v prípadoch nákaz a kontrolovali zabezpečované protiepidemické opatrenia.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako priaznivú. U hnačkových ochorení bola zaznamenaná priaznivá epidemiologická situácia. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach. Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútne vírusové hepatitídy typ A, vírusová hepatitída typ B – 1 prípad, 1 prípad vírusovej hepatitídy typu E. Ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu bolo hlásených 15 prípadov (kožná forma). Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá. V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené sporadické prípady gonokokových infekcií a chlamýdií. Celkovo je v okrese Rožňava priaznivá epidemiologická situácia pohlavne prenosných ochorení. Skupina zoonóz sa vyznačuje priaznivou epidemiologickou situáciou.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“ a informácie o akútnych respiračných ochoreniach a očkovaní proti sezónnej chrípke.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalostí v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 1781 individuálnych hlásení. Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava. Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni v Plešivci, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS. Prístup do systému EPIS získali v roku 2019 všetci detskí lekári v okrese Rožňava.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2020 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 48 nozokomiálnych nákaz (NN). Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 40 kontrol.

V roku 2020 sme mali 40 prípadov infekcií spôsobených *Clostridium difficile*, najviac prípadov bolo vo vekovej kategórii 65+ ročných pacientov 32 prípadov.

RÚVZ sa zapojila do kampane WHO: „Clean care is save care“. Doručené materiály sme umiestnili po dohode s lekármi, do čakárni pri ich ambulanciách, na našu stránku RÚVZ RV, a tiež nám pomohla s edukáciou v školách poradňa zdravia.

Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch.

V roku 2020 sme nezaznamenali zvýšený výskyt lokálnych epidémii ARO. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Denne sme hlásili a monitorovali výskyt ochorení COVID-19, taktiež sme vykonávali trasovanie pozitívnych osôb, členov spoločnej domácnosti a osôb v úzkom kontakte. Celkový počet pozitívne testovaných osôb bol 1274. Z toho bolo 616 pozitívnych osôb potvrdených RT-PCR testom a 658 potvrdených pozitívnych výsledkov osôb AG testami. Za rok 2020 bolo potvrdených 6 úmrtí na COVID-19.

V roku 2020 sa regionálny hygienik a zamestnanec oddelenia epidemiológie a hygieny deti a mládeže sa zúčastnili školenia zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na vysoko nebezpečné nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa zúčastnil simulácie riadenia Nemocnice sv. Barbory Rožňava a reprofilizácie lôžok v prípade mimoriadnej udalosti - výskytu pandemickej chrípky. Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 70 až 90%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odobraté boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike, nebol realizovaný pre personálny stav na oddelení. Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa AIDS. Na webovej stránke úradu boli uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň oddelenie VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 6 zdravotníckym zariadeniam (očkovanie detí mimo platnej schémy povinného pravidelného očkovania) a 3 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA). Poradňu očkovania navštívilo 20 rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí. Informácia o poradni očkovania bola verejnosti uverejnená na našej webovej stránke.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt Očkovanie hrou nebol v roku 2020 realizovaný pre personálnu situáciu na referáte epidemiológie, ktorá pretrvávala väčšinu roka 2020. V rámci práce s rómskou komunitou prebehla beseda zameraná na prevenciu infekčných ochorení a očkovanie, ktorej sa zúčastnilo 23 členov komunity.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - na jej plnení sa podieľajú oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len PZaVKZ), oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia (ďalej len HŽP), oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie (ďalej len PPLaT), oddelenie hygieny výživy PBP a kozmetických výrobkov (ďalej len HVaPBPaKV) a oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže (ďalej len EaHDM).

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie PZaVKZ sa v roku 2020 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii, je spoločným cieľom všetkých týchto úloh. Význam aktivít sa zvýšil s nástupom celosvetovej pandémie ochorenia COVID-19, pričom vedomí si toho, že akékoľvek prítomné neinfekčné ochorenie v kombinácii s ochorením COVID-19 zhoršuje prognózu chorého. Prakticky sa však činnosť nášho oddelenia výrazne zmenila a v neplánovanom, no potrebnom rozsahu sme vykonávali činnosti súvisiace s pandemiou.

Oproti minulým rokom sa realizácia úlohy zabezpečovala podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach v oveľa menšej miere. K 31.12.2020 boli realizované aktivity pri príležitosti 19 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci aj iných oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Realizácia úlohy sa z dôvodu pandémie výrazne zredukovala a presunula viac do online priestoru. Uplatňovali sa všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, sociálna sieť facebook, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR, materiály vlastnej edície a ďalšie, v tomto roku však výrazne menej kontaktné interaktívne zážitkové metódy.

Na Strednej odbornej škole technickej v Rožňave sa uskutočnilo niekoľko aktivít na tému prevencie infekčných ochorení, stomatogygieny a zdravého životného štýlu. Študenti mali možnosť si získané informácie upevniť prostredníctvom interaktívnych zážitkových

metód, v diskusii a tiež aj v zdravotno-výchovných materiáloch.

Externí študenti odboru praktická sestra zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave navštívili naše oddelenie a aj PCOPZ. Mali možnosť vidieť ako prebieha vyšetrenie v PCOPZ a následne sme pre nich pripravili prednášku na tému prevencia srdcovocievnych ochorení.

V mesiaci február a marec sa uskutočnili tri stretnutia Klubu memory. Klub existuje pri o.z. Domka v Rožňave a programovo je zameraný na seniorov, najmä na aktívne a bezpečné prežívanie staroby. Počas stretnutí sme pre záujemcov zrealizovali aj meranie krvného tlaku a pulzu, antropometrie a analýzy tela a následne sa až do prepuknutia pandémie konali interaktívne stretnutia na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti. Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály.

Pre študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Rožňave sme zrealizovali aktivity zamerané na zdravý životný štýl. Okrem aktivít na témy zdravá výživa, pravidelná pohybová aktivita a prevencia závislostí sme študentom ponúkli aj možnosť merania krvného tlaku a pulzu, antropometrických vyšetrení vrátane analýzy tela a u fajčiarov vyšetrenie smokerlyzerom. Počas aktivít boli k daným témam študentom distribuované zdravotno-výchovné materiály.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme 04.03.2020 v čase od 9.00 do 12.00 hod. vykonávali aktivity v Lekárni Kim v Slavošovciach. V tomto čase sme u 8 osôb vykonali vyšetrenie krvného tlaku a pulzu, antropometrické merania, vrátane analýzy tela, poradenstva a odovzdania zdravotno-výchovných materiálov. V rámci spätnej väzby sme k aktivitám tohto typu vyjadrili svoj negatívny postoj (mali sme metodické, organizačné a odborné výhrady).

V spolupráci s Obchodnou akadémiou v Rožňave sme pripravili plán aktivít na tému poskytovania prvej pomoci. Kvôli pandémie COVID-19 sa stihla zrealizovať len jedna aktivita (vrátane názorných ukážok na modeloch) pre 20 študentov. Počas aktivity sme študentom odovzdali zdravotno-výchovné materiály.

U 109 klientov, ktorí boli vyšetrení vo všeobecnom PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 76 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do dvoch databáz TZS v.2009 (databáza klientov do 19 a nad 19 rokov). Údaje od 33 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 3 výjazdov v 3 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 34 klientov, z toho 4 vyšetrení za štandardných podmienok a zadaní do databázy TZS a 30 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Výjazdy PCOPZ v roku 2020:

Rožňava	- SOU obchodu a služieb	- 1 výjazd	- 14 klientov
Slavošovce	- Lekáreň Kim	- 1 výjazd	- 8 klientov
Rožňava	- Mestské kúpalisko	- 1 výjazd	- 12 klientov

Cieľovou skupinou nášho pôsobenia sú všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraví prospešné potraviny s využitím dostupných foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia. V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive (spolu 109 klientov) a tiež u všetkých 33 študentov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z Národného akčného

plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA).

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre školský program, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2020 sa v okrese Rožňava realizovalo z dôvodu pandémie len 10 skupinových edukačných aktivít pre 99 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojila v roku 2020 1 základná škola (ZŠ akad. J. Hronca v Rožňave). V tejto škole sa však z dôvodu pandémie aktivity v roku 2020 nekonali, ale sa presunú na rok 2021.

V roku 2020 boli v oblasti stomatohygieny zrealizované 4 aktivity pre 89 študentov Strednej odbornej školy technickej v Rožňave.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili dostupné formy a prostriedky metódy zdravotno-výchovného pôsobenia – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky, letáky vlastnej edície a informačné panely.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných z dôvodu pandémie len 10 aktivít pre 99 ľudí. Zvyšovanie povedomia o dostatočnej pohybovej aktivite nadobudol v období pandémie a s ňou súvisiacich opatrení mimoriadny význam. Dostatočná pohybová aktivita je tiež aj jedným z hlavných predpokladov zachovania zdravia aj v prevencii a lepšieho zvládania ochorenia COVID-19.

V roku 2020 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčania optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 109 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ a z toho u všetkých 33 študentov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z NAPPPA. Pred spravovaním dát z tohto projektu sa domnievame, že u týchto študentov došlo k významnému poklesu objemu vykonávaných pohybových aktivít.

Aktivity boli vykonávané aj v rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.8).

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom dostupných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo (články, informácie, letáky, informačné panely). Počas aktivít na SOU obchodu a služieb v Rožňave sme u študentov – fajčiarov otestovali percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer, odmerali sme im krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR.

Počas roka 2020 bolo vo všeobecnom PCOPZ vyšetrených 5 klientov – fajčiarov prístrojom smokerlyzer a bolo u nich vykonané zisťovanie závislosti na nikotíne

prostredníctvom FAGERSTROMOVHO dotazníka. Vo všeobecnom PCOPZ sa u klientov a u ich rodinných príslušníkov vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku. Špecializované PCPOF v roku 2020 navštívili opakovane 2 klienti.

V roku 2020 sme podľa metodického pokynu ÚVZ SR realizovali prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu u 58 respondentov. Následne sme koncom roka databázu s údajmi odoslali na ÚVZ SR.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencie, reflektovali na významné svetové dni len v obmedzenom rozsahu a len nekontaktnými zdravotno-výchovnými metódami.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPLaT aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 16 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátanie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (598 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 89 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

Pri kontrole zabezpečovania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov predajne Billa v Rožňave bolo vyhodnotených 21 dotazníkov zameraných na monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov a na mikroklimatické podmienky na pracovisku.

Pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok oddelenie PPLaT spolupracuje s Inšpektorátom práce Košice. V roku 2020 bola realizovaná spoločná previerka na pracovisku drevovýroby PIL-DREV s.r.o. Dobšiná so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2020 bolo prešetrených 11 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia. V rámci ŠZD ako aj konzultácií bola poskytovaná poradenská činnosť týkajúca sa aplikácie legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska pôsobenia negatívnych faktorov pracovného prostredia a spôsobu výkonu pracovnej činnosti.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO):

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2020 sme sa však z dôvodu pandémie cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO len u 16 osôb – budúce praktické sestry, na vyhotovenie

informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ a na článok uverejnený na našej webovej stránke a tiež aj na sociálnej sieti Facebook.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM):

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.6 a 9.8. V rámci dobrej spolupráce so školami boli aj v roku 2020 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sme pripravili informačný panel, ktorý sme umiestnili vo vstupnej hale RÚVZ.

3. Vybrané nádorové ochorenia:

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter - zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ a zdravotno-výchovný materiál uverejnený na našej webovej stránke a tiež aj na sociálnej sieti facebook. Plánované úlohy z Národného onkologického programu sa kvôli pandémie nerealizovali.

B) Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Pracovníci oddelenia PZaVKZ v hodnotenom období (od marca 2020) vykonávali predovšetkým nasledovné činnosti zamerané na ochorenie COVID-19:

- Pripravovali, vytvárali, zverejňovali a distribuovali zdravotno-výchovné materiály a informačné panely v súvislosti s ochorením COVID-19.
- V čase od 13.03. do 24.04.2020 obsluhovali nonstop linku COVID-19 (0905 439 276). Táto linka bola nonstop obsluhovaná aj počas sviatkov Veľkej noci. Od 24.04.2020 je linka v prevádzke už len počas pracovnej doby. Spolu na tejto linke vybavili okolo 1800 telefonátov.
- Komunikovali s organizáciami, s ktorými naše oddelenie spolupracovalo pred pandémiou. Počas pandémie sa spolupráca zameriavala na zvyšovanie zdravotného uvedomenia o prevencii šírenia tejto choroby, na elimináciu napätia, na upriamenie pozornosti na dôveryhodné zdroje získavania nových informácií a na dodržiavanie opatrení vydaných HH SR a KŠ SR.
- Denne komunikovali so všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých v okrese Rožňava ohľadom nových opatrení, usmernení a získavali a administrovali od nich údaje do databázy hlásení karantény v súvislosti s ochorením COVID -19.
- Vytvorili a administrovali systém pre hlásenie karantény na RÚVZ SR, v zmysle Opatrenia ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia zo dňa 17.4.2020, sp. zn.: OLP/3172/2020.
- Pravidelne denne zasielali databázu hlásení karantény v súvislosti s ochorením COVID -19 Krízovému štábu okresu Rožňava.
- Pravidelne týždenne spracovávali a zasielali hlásenia o počte osôb v karanténe na referát epidemiológie.
- Od apríla 2020 realizovali pravidelný týždenný zber údajov o počte ARO a následné tento

sumár odovzdali na referát epidemiológie. Za účelom hlásenia ARO a iných infekčných ochorení do IS Epis navštívili osobne všetkých všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých v okrese Rožňava, aby v čase enormného vyťaženia pracovníkov RÚVZ lekári v plnej miere začali využívať elektronické hlásenia. Zároveň tieto návštevy využili aj na odovzdanie aktuálnych informácií a odovzdanie zdravotno-výchovných materiálov k problematike ochorenia COVID-19 ale aj ďalších (Navštívte PCOPZ, Vysoký krvný tlak, Vysoký cholesterol, Nadváha a obezita, ...).

- Aktívne sa podieľali na riešení problematiky karantény vodičov nákladných vozidiel (konzultácia v rámci RÚVZ Rožňava, NCZI, RÚVZ Košice, ÚVZ SR).

- Komunikovali tiež s organizáciou Zdravé regióny ohľadom vzájomnej spolupráce na riešení situácie v súvislosti s COVID-19 v MRK. Táto spolupráca sa však nerealizovala, pretože zástupcovia tejto organizácie oznámili nedostatok personálnych kapacít a materiálneho vybavenia (OOPP) pre prácu v teréne.

- Náročná situácia pandémie si vyžadovala neustále denné sledovanie nových opatrení, usmernení, informácií z ÚVZ SR, MZ SR, WHO a ďalších odborných inštitúcií a pravidelnú aktívnu účasť na poradách RÚVZ Rožňava k tejto problematike.

- Vykonávali epidemiologické vyšetrovanie prípadov v okrese Rožňava a tiež pre okres Dolný Kubín.

- Pravidelne na týždennej báze sa zúčastňovali stretnutia cez webex organizovaného MZ SR.

- Vedúca oddelenia zabezpečovala v spolupráci s príslušníkmi OS SR zadávanie dát do systému IS Covid z celoplošného testovania.

- Od 11.11.2020 úplne zastrešovali prevádzku antigénového testovacieho miesta, ktoré je na RÚVZ v prevádzke v utorok, štvrtok a v nedeľu. Od 11.11.2020 do 31.12.2020 vykonali 584 antigénových testov na ochorenie Covid-19, vrátane všetkých povinností hlásenia do IS Covid a web aplikácie NCZI. Antigénové testovacie miesto pri RÚVZ Rožňava bolo prvé v okrese, ktoré sa reálne na konci roka 2020 prihlásilo a následne v roku 2021 začalo využívať objednávkový systém do aplikácie „moje e-zdravie“.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je opísaná v bode 9.6 (CINDI PROGRAM SR) Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020.

V roku 2020 sme podľa metodiky vykonali Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19) u 54 respondentov. Následne sme databázu s údajmi odovzdali na USB nosiči na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ, názorná propagácia – formou informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky a individuálne poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 106 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

K prevencii obezity a jej následkov sme smerovali aj individuálne a skupinové zdravotno-výchovné aktivity u všetkých 33 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z NAPPFA.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V závode Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa. Každoročne je v regionálnej tlači a na infotexte Rožňavskej televízie zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach. V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2020 vykonali 59 kontrol, zameraných na pracovné prostredie. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam.

V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2020 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 48 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 70 ohliadok priestorov.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení a chronických neinfekčných chorôb sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc.

V roku 2020 sme komunikovali s organizáciou Zdravé regióny ohľadom vzájomnej spolupráce na riešení situácie v súvislosti s COVID-19 v MRK. Táto spolupráca sa však

nerealizovala, pretože zástupcovia tejto organizácie oznámili nedostatok personálnych kapacít a materiálneho vybavenia (OOPP) pre prácu v teréne.

Participujeme na projekte Mestského úradu v Rožňave s názvom Pomocná ruka. Cieľom projektu je vytvorenie siete pomocných organizácií pre sociálne znevýhodnené skupiny (MRK, ľudia bez domova) najmä počas pandémie ochorenia Covid-19. Zároveň sa v spolupráci s Mestom Rožňava podieľame na príprave projektu v rámci programu Miestny rozvoj, znižovanie chudoby a inklúzia Rómov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2020 realizovali zdravotno-výchovné aktivity zväčša prostredníctvom individuálnych metód. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčaním návštevy špecialistu.

V roku 2020 sme podľa metodického pokynu ÚVZ SR realizovali prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu u 58 respondentov. Databázu s údajmi sme koncom roka 2020 odoslali na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácií JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 5 seniorov.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave pokračoval dlhodobý regionálny projekt Memory klub. Cieľom projektu je vzdelávanie seniorov v oblasti zvyšovania povedomia o prevencii a ochrane kognitívneho zdravia so zameraním sa na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Prostredníctvom prednášok a workshopov pre seniorov zdravých, ako aj s už prítomným oslabením kognitívnych funkcií na úrovni ľahkej kognitívnej poruchy, je súbežným cieľom podpora duševného zdravia v tejto vekovej kategórii. Stretnutia mali charakter prednášky, diskusie, cvičení a tréningu pamäti. Spolu sa do tohto projektu v roku 2020 zapojilo 17 seniorov.

S nástupom pandémie ochorenia Covid-19 sme do všetkých základných organizácií JDS v okrese distribuovali zdravotno-výchovné materiály na túto tému, taktiež sme oslovili mestské a obecné úrady s odporúčaním, aby boli pre svojich seniorov v čase pandémie všímvaví a nápomocní, aby sa seniori ako zraniteľná skupina čo najmenej zhromažďovali v obchodoch, v lekárňach, u lekára a aby im miestne samosprávy pomohli zabezpečiť nevyhnutné životné potreby.

Zapojili sme sa do projektu I-Care Smart Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Via Carpatia a Ekonomickej fakulty TUKE. Projekt je zameraný na oblasti starostlivosti o seniorov a jeho cieľom je aktívne sa podieľať na návrhu a tvorbe produktov a služieb pre seniorov v rámci Košického kraja. Spomínaná organizácia vykonala prieskum potrieb seniorov v Košickom kraji, ktorý vytvoril základ pre ďalšiu spoluprácu.

9.6 (CINDI PROGRAM SR) Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020

V rámci (CINDI programu SR) Globálneho akčného plánu pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020 boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2020 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 127 klientom, z toho vo všeobecnom 109 klientom a v špecializovaných 18 klientom. Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách výjazdmi všeobecného PCOPZ. Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 3 výjazdov v 3 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 34 klientov, z toho 4 vyšetrení za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 30 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 5 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, na sociálnych sieťach, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl, do 6 stredných škôl a 52 materských škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampaň ešte z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

V roku 2020 boli prostredníctvom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom tohto akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity,

pri ktorých sa využili individuálne a skupinové metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky, letáky vlastnej edície, informačné panely, internetová stránka RÚVZ Rožňava, sociálna sieť facebook, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 99 osôb.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 109 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.1 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA), bolo na RÚVZ so sídlom v Rožňave vyšetrených spolu 33 študentov končiacich ročníkov stredných škôl v okrese Rožňava, z toho bolo 20 dievčat a 13 chlapcov. Časovo a organizačne náročnú úlohu sme plnili podľa metodických pokynov gestora úlohy v čase od 23.09.2020 do 09.10.2020. Kvôli závažnosti pandémie ochorenia Covid-19 a následnému zrušeniu prezenčnej výučby, sa realizácia projektu prerušila. Vyšetrení študenti aj pedagógovia hodnotili projekt pozitívne.